

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDACTIE:

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H.C. van der Ent, Elburg;
Ds. A. van Heteren, Werkendam; Ds. L.W. van der
Meij, Alpen a/d Rijn; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan
Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M.
Vlietstra, Zeist; Ds. P. van Zonneveld, Driebergen; A.
Beukers, Alphen a/d Rijn en Joh. van der Lee,
Alphen a/d Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d
Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de
administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen
a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs
voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.
Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

De laatste vijand - teniet gedaan

De laatste vijand, die teniet gedaan
wordt, is de dood.

1 Cor. 15 : 26.

De bezoldiging der zonde is de dood (Rom. 6 : 23). De bezoldiging, de soldij, het loon dat de zonde uitbetaalt, is: de dood! En nu is de dood niet alleen het sterven aan het einde van ons aardse bestaan. Het is veel erger. Op de catechisatie leerden (leren) we al de dood onderscheiden in geestelijke dood (het los-van-God-zijn), lichamelijke dood (het gescheiden worden van lichaam en ziel) en de eeuwige dood (het eeuwig straf-lijden in de hel). Welnu, dat loon der zonde, die driefoudige dood, is uitbetaald aan de Borg van zondaren, de Heere Jezus Christus. En wat dat voor Hem heeft betekend laat zich niet beschrijven noch door ons verstand te omvatten. Hij, Die Zichzelf het Leven mocht noemen, is op Goede Vrijdag de dood ingegaan. Hij heeft het erv: ren in volle omvang, wat de dood is. Mateloze eenzaamheid, helse verlatenheid en verschrikking: "Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?" En het hoofd buigende, gaf Hij de geest! Maar op Goede Vrijdag volgt Pasen. Jezus staat op uit de dood, uit het graf. Nu aan Gods recht is voldaan, nu de vloek der wet is gedragen, nu het loon der zonde aan Hem is uitbetaald, nu kan de dood Hem niet meer houden, kan het graf Hem niet meer houden. Hij is niet alleen de dood ingegaan, maar heeft daarmee ook de dood uit-gestorven. De Vader wekt Hem op en de Zoon mag opstaan. En de vrouwen beluisteren het Paas-evangelie uit de mond van de engel bij het geopende, lege graf: "Wat zoekt gij de levende bij de doden? Hij is hier niet!" Jezus leeft! Zo leeft de Vorst altoos; zo leeft Hij eindeloos! De dood is verslonden tot overwinning. En nu kijken we naar de tekst boven deze meditatie: De laatste vijand, die teniet gedaan wordt, is de dood.

Dit woord wordt nogal eens aangehaald, los-gemaakt uit het verband, waarin het staat. En dan wordt het anders verstaan dan het verstaan wil worden. In welke zin dan? Wel, wanneer een kind van God gaat sterven wordt nogal eens gezegd: de dood is de laatste vijand, die teniet gedaan wordt. En wanneer dan het sterven een feit is geworden, dan wordt gezegd: de dood is voor deze mens teniet gedaan. Maar is dat wel helemaal waar? Voor iemand, die in Christus sterft, is de dood zonder meer toch geen vijand? Zeker, de dood blijft een "vreemde" macht, die er om der zonde wil is bijgekomen. En wie zou van de vreze des doods verschoond blijven? En ook: welk kind van God zou niet tegen de dood opzien? Maar toch: voor degene, die "in Christus" is, is de dood toch in feite geen vijand meer. Integendeel: dan is toch de dood de afsterving der zonde en de doorgang tot het eeuwige leven? Gods kinderen worden toch van het sterven alleen maar beter, eeuwig beter? Het sterven is gewin voor wie het leven Christus werd.

Dan is de dood toch geen vijand maar een vriend? Ondanks alle verschrikking, die aan het sterven verbonden en ermee gepaard kan gaan?

Bovendien: is met het sterven de dood wel geheel *teniet* gedaan? Maar het lichaam dan, dat begraven wordt en tot ontbinding overgaat? En geldt voor Gods kinderen niet, wat Paulus schrijft: wij willen niet ontkleed, maar overkleed worden met het kleed van de hemelse heerlijkheid. En daarbij behoort ook het lichaam, het verheerlijkt lichaam, dat aan het einde der tijden weer verenigd zal worden met de reine, verheerlijkte ziel. Dan pas zal Gods kind compleet mens zijn, mens Gods, tot alle goed werk volmaakt toegerust.

Aan het einde der tijden. Ja, daarover spreekt de apostel, daarop doelt hij in onze tekst: de laatste vijand, die teniet gedaan wordt, is de dood.

Er is ook na Goede Vrijdag en zelfs na Pasen nog zoveel van de dood overgebleven in deze wereld, die bloedt uit duizend wonden.

De dood is de *laatste* vijand. De vijand, die het langst blijft bestaan en zich handhaaft. Als alle vijanden zijn verslagen, dan blijft de dood nog over. De dood was niet onze *eerste* vijand. Dat was de satan en de zonde. Door de zonde is de dood in de wereld gekomen en de satan is de mensenmoeder van de beginne. Het is dan ook erger te zondigen dan te sterven.

Maar deze *laatste* vijand wordt teniet gedaan. Door Wie? Door Hem, Die de dood heeft overwonnen en hem zijn prikkels heeft ontnomen. Door Hem, Die als Koning moet heersen, totdat God alle vijanden aan Zijn voeten heeft gelegd.

Christus heeft reeds grote overwinningen op de dood behaald: Goede Vrijdag en Pasen! Maar Hij heeft de dood nog niet *teniet* gedaan. Hij heeft de dood verslonden tot overwinning. Hij heeft degenen, die in Hem geloven, bevrijd van de geestelijke dood en van de eeuwige dood.

Maar eens zal de dood volkomen *teniet* worden gedaan. Nu heeft de dood nog macht en hij voert heerschappij in de schepping, die dienstbaar is aan de verderfenis. Daarom zucht de schepping nog en ze is als in barensnood. Maar met de opstanding op de jongste dag wordt de dood in heel de schepping *teniet* gedaan. Dan wordt de dood uit de schepping verbannen en geworpen in de poel des vuurs. In de nieuwe hemel en op de nieuwe aarde zal dan ook geen dood meer zijn. *En de dood zal niet meer zijn!*

Zalig, als we mogen delen in de eerste opstanding. Als we door wedergeboorte, geloof en bekering aan Christus verbonden werden en uit Hem leerden leven. In beginsel, gebrekkelijk, maar wel waarachtig. Dan heeft de dood voor ons zijn prikkel verloren. Omdat ze Christus heeft gestoken, kan ze ons dan niet meer echt steken. Dan is het toch heerlijk waar: Het leven werd mij Christus en daarom: het sterven gewin!

Maar buiten Jezus is geen *leven*, maar een eeuwig zielsverderf. Kust dan de Zoon, opdat Hij niet toorne en gij op de weg vergaat....

Ds. M. Vlietstra.

Van de administratie

In de afgelopen periode ontvingen we f 1219.50 aan giften, waarvoor weer onze hartelijke dank. We konden helaas maar 1 nieuwe abonnee inboeken, die we echter niet minder hartelijk welkom heten in onze lezerskring. Van 2 abonnees uit Urk ontvingen we het voor hen bestemd blad retour met de mededeling van de P.T.T.

"vertrokken". Het waren mevr. L. Hakvoort-Koffeman, Surinamestraat 39, Urk en T. Ras, Noorderpalen 13, Urk. Wie kan ons aan de nieuwe adressen helpen? Bij voorbaat dank voor uw telefoontje.
Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Ontmoetingsdag te Sliedrecht

D.V. zaterdag 1 april a.s. hopen we weer een ontmoetingsdag van vrienden en vriendinnen van Bewaar het Pand te houden in het kerkgebouw van de Chr. Geref. kerk te Sliedrecht-centrum.

Het programma luidt als volgt:

morgensamenkomst, aanvang om 10.30 uur:

opening: ds. G. Blom

spreker: ds. A. Baars

slotwoord: ds. A. van Heteren

Pauze

middagsamenkomst, aanvang om 2 uur:

opening: ds. M. van der Sluys

spreker: ds. P. van Zonneveld

onderwerp: de heilige vermaking van de Christen.

slotwoord: ds. M.C. Tanis.

Dit is de laatste herinnering aan de ontmoetingsdag. De ontvangst zal weer zijn zoals we vanouds gewend zijn, met koffie en frisdrank, een boekentafel, gelegenheid om elkaar te ontmoeten, enz.

Als de Heere mee optrekt gaan we veilig en als de Heere in ons midden is, maakt Hij alles wel. Dat is wel verzondigd, maar de Heere moge ons dat schenken om Christus wil.

Allen zijn hartelijk welkom.

B.

Laus Deo

62.

Adam en Christus

Niets ligt verder af van het algemeen menselijk gevoelen dan dat wegens de schuld van één alle mensen schuldig zijn geworden en de zonde zo gemeenschappelijk wordt. Aldus Calvijn.

Pelagius, tegen wie Augustinus omstreeks 400 na Christus de strijd heeft aangeboden, wilde aanvankelijk helemaal niet weten van een overdracht van Adams zonde op zijn nageslacht.

Later gaf hij wel toe dat Adams verdorvenheid doorwerft in zijn nakomelingen.

Maar dit geschiedt slechts doordat zijn nakomelingen zijn slechte voorbeeld hebben nagevolgd en op hun beurt hun kinderen het verkeerde voorbeeld hebben gegeven.

Van een verdorven zijn en van nature verloren liggen in de moederschoot willen Pelagianen tot op deze dag niet weten.

Naar het oordeel van de Pelagianen wordt de zonde van Adam dus door naveling voortgeplant.

Hiertegen voert Calvijn een aantal Schriftbewijzen aan die ons van het tegendeel overtuigen.

Hiermee wil hij duidelijk maken "dat Adam niet alleen de voortplanter van de menselijke natuur is geweest, maar ook als het ware de wortel en dat daarom in zijn verderfing terecht het geslacht der mensen geschonden is".

Allereerst wijst Calvijn op de vergelijking die Paulus in Romeinen 5 maakt tussen Adam en Christus.

Als wij de verzen 12 en 18 combineren, komt Paulus tot de volgende uitspraak: "Gelijk door één mens de zonde in de ganse wereld ingekomen is en door de zonde de dood, die tot alle mensen doorgedaan is, daar allen gezondigd hebben, zó is door de genade van Christus ons de rechtvaardigheid en het leven weergegeven" (ik geef deze beide verzen door volgens de weergave van Calvijn zelf).

Deze vergelijking moet toch voor de Pelagianen voldoende zijn om hun ontkenning van de aangeboren verdorvenheid te laten varen! Heel scherp wordt nu hun standpunt aangevallen:

"Wat zullen de Pelagianen hiertegen bazelen? Dat de zonde van Adam door návolging voortgeplant is? Hebben wij dan uit de gerechtigheid van Christus geen ánder voordeel, dan dat ze ons als een vóórbeeld ter navolging voorgesteld is?"

Paulus zegt in Rom. 5: 18: "Door één rechtvaardigheid komt de genade over alle mensen tot rechtvaardigmaking des levens."

Die rechtvaardigmaking is toch geen mensenwerk, dat door de návolging van Christus tot stand komt!

Neen, die rechtvaardigmaking wordt ons médegedeeld.

Calvijn legt Paulus zó uit dat deze wil zeggen: "dat de zonde en de dood - zó door Adam ingeslopen zijn als ze door Christus te niet gedaan worden".

Met andere woorden: aangezien de gerechtigheid en het leven ons vanuit Christus (de tweede Adam) méégedeeld worden, worden ons ook de zónde en de dood méégedeeld.

Het is zoals Paulus schrijft in Rom. 5: 19: dat wij tot zondaars "gestéld" zijn geworden door één mens, namelijk Adam.

Conclusie: "dat Adam ons in zijn ondergang betrokken en mét zich verdorven heeft, maar dat Christus ons door zijn genade tot de zaligheid heeft wedergebracht.

Bij het zo heldere licht der waarheid meen ik, dat geen langer of inspannender bewijs nodig is".

Institutie II, I. 6.
L.W. van der Meij.

Mijn Wet in uw binnenste 4.

In een preek over zondag 37 schrijft ds. Van Sliedregt op blz. 139 vv. o.a. het volgende: Het ijdel gebruik van de Naam des Heeren, dat we bij de overheid in verband met de eedzwering nogal aantreffen, heeft helaas de kerk ook door haar praktijken op haar erf niet weinig in de hand gewerkt. Hoe dan? Wordt er dan ook op het erf van de kerk de eed afgenomen? Ja en neen. Neen, als bedoeld wordt op de eed, zoals we die op het terrein der overheid kennen; ja echter, als het gaat om de zaak, die de eed bedoelt: nl. om trouw en waarheid te bevestigen. De leden der kerk worden immers telkens weer tot het ja-woord geroepen; in de openbare belijdenis des geloofs, bij de doop van kinderen, bij de bevestiging in het ambt, enz. Dit is ook eedaflegging, al ontbreekt de vorm van eedzwering, zoals die op het erf van de overheid is. U moet echter verstaan: het ontbreken van die vorm van de eed is geen gebrek. Neen, zoals reeds gezegd, kan en mag op het erf der kerk de eed niet voorkomen. We hebben erop gewezen, dat de eed er is om der zonden wil. Hij dient als een teugel voor de boosheid en om de leugenachtigheid in te tomen. In het paradijs was de eed niet, omdat de mens niet behoefde getrokken te worden voor zijn bewustzijn in de directe tegenwoordigheid van de Majesteit Gods, want hij leefde bewust voortdurend daarin. Zijn ganse leven was eedsleven, hebben we gezegd, in getuigenis van waarheid en oprechtheid, in hart en woord en daad.

Zo zal er ook in het Rijk der heerlijkheid geen plaats voor de eed zijn, daar ook dan de leugen zal verdaan zijn, en waarheid en gerechtigheid heerschappij zullen hebben. Maar in de kerk is in beginsel het Godsrijk reeds aanwezig, in de heerschappij van Christus door Zijn Geest en Woord in de harten der gelovigen. En van daaruit is het te verstaan, dat ook op het erf der kerk voor de eed geen plaats is. Op het heilig erf der kerk wordt immers altoos in de tegenwoordigheid

des Heeren gesproken, en daarom moet elke verzekering met de eed gelijk gesteld worden. Daarom is b.v. de modernisteneed in de roomse Kerk (sinds 1910) iets, dat volkomen strijdt tegen het karakter der wet. Hier kan dus nooit sprake zijn van exceptionele eedzwering, om de eenvoudige reden, dat het gehele christenleven in het huisgezin Gods eedsleven is, een leven in de directe tegenwoordigheid Gods. En dat moet alle leden der kerk helder voor ogen staan en hun altijd weer bijgebracht worden. Het ja-woord bij belijdenis en Doop moet dus volkomen gelijkgesteld worden met de eedzwering voor de rechter.

Nu is het wel te begrijpen, dat het ook de taak der kerk is, om dit ja-woord niet openlijk tot een bespotting te laten worden, door b.v. gelaten toe te zien, dat zij het ja-woord uitspreken bij belijdenis en Doop, die in hun leven dagelijks het tegendeel bewijzen. En waar dat helaas, vooral in de laatste twee eeuwen is geschied, is het geen wonder, dat de gewetens, en dit ook door toedoen van degenen, die voorstanders der gemeente moesten zijn, geheel zijn afgestompt en dat men het ja-woord prevelt en tegelijk het "neen" uitleeft. Door de houding van de Hervormde Kerk in het algemeen ten aanzien van de Doop (maar dopen, wat in het doophuis komt), heeft zij zelf schuld eraan, dat de Naam des Heeren op haar erf ijdel gebruikt wordt. En is het dan wonder, dat dit kwaad ook op het terrein der overheid zich uitbreidt? Zo de moeder de kinderen kweekt, zo leven ze later hun praktijken uit op andere gebieden.

Er moet dan ook in de kerk des Heeren oefening zijn van opzicht en tucht, opdat erover gewaakt wordt, dat geen valse eden worden afgelegd. Op dit punt heeft de kerkeraad een zeer ernstige taak; en daarom houdt hij ook zijn doopzittingen, waar eerst met de ouders, die met hun kind zullen ten doop staan, gesproken wordt, terwijl daarna, zo nodig, ook thuis nog met hen gehandeld wordt.

Alles, opdat verstaan wordt, dat eerlijkheid en oprechtheid dient betracht te worden en dus niet de ouders tot het ja-woord kunnen worden toegelaten, indien zij niet bewijzen in hun gedrag daar ernst mee te maken. Indien de kerkeraad in deze zijn moeilijke taak zoekt te vervullen, dan doet hij dat dus niet uit motieven, die hij zelf zoekt, maar vanwege de nood, hem van Godswege opgelegd. Indien hij dat niet zou doen, zal hij ontrouw zijn aan zijn opdracht, zal hij ertoe meegewerkt hebben, dat de gewetens worden afgestompt en onvatbaar worden voor elke vermaning, die toch niet ernstig genomen wordt, en zo schuldig staan en het bloed dergenen, die verloren gaan, op zijn geweten hebben. Daarom moet hij, in heilige ernst, zij het met teerheid, erop staan, dat de leden der gemeente, die het ja-woord zullen uitspreken, ook in hun kerkelijk gedrag bewijzen dit ja-woord waar te maken.

Ach, dat toch allen op het erf der kerk mochten beseffen, dat het ja-woord bij belijdenis en Doop gelijk is aan het afleggen van een eed voor het aangezicht Gods, in Zijn directe tegenwoordigheid, bij de aanwezigheid van Zijn geduchte majesteit.

Dat ja-woord staat zo hoog bij God de Heere aangeschreven. We mogen daaruit wel besluiten, hoe ontzettend het is, met dat ja-woord te spelen. We denken hier aan allen, die belijdenis gedaan hebben. Het is een Amen zeggen op de vloek en de zegen des Verbonds geweest. Leven we uitwendig, maar ook inwendig met deze zaak op het hart? O, indien dit ja-woord toch eenmaal veroordelen moet, omdat we geen acht op de getuigenissen van Gods genade hebben geslagen!

En nog erger klemmt dit bij de Doop. Wat lopen de ouders maar toe, zonder een ogenblik erbij stil te staan. In het ja-woord betuigt u toch in tegenwoordigheid Gods, dat de enige hoop voor uw kind het bloed van Christus is, dat u het daarop zult wijzen, dat u alles zult doen om het daarmee in kennis te brengen, dat u het voor zult gaan in het zoeken van de dingen van het Koninkrijk Gods. En hier kan nooit enige verontschuldiging op haar plaats zijn, omdat u in dat ja-woord ook bevestigt, dat er bij God ontferming is en een horen van degenen, die tot Hem roepen. Ja, u

bevestigt ook, dat God schrikkelijk toornig over het moedwillig schenden van Zijn Verbond. O, houd toch de Heere uw eden. Zo alleen zult u uzelf en uw kinderen ten zegen mogen zijn. Schik u daarom gewillig onder opzicht en tucht van de kerkeraad, want deze zijn niet bedoeld om te heersen over u, maar om u te dienen tot uw eeuwig welzijn.

(...)

We eindigen met erop te wijzen, dat de eed ons er wel bij bepaalt, in welke door de zonde verscheurde wereld wij leven. In deze wereld is echter geopenbaard en verschenen de Waarheid, nl. Christus, de Amen, in Wie de eden Gods bevestigd zijn en vervuld. Hij is de Waarheid. Geen bedrog is in Zijn hart ooit geweest. Buiten Hem zijn we in de leugen verstrikt en aan de leugen overgeleverd. Daarom zal ook niemand in de diepste zin de waarheid betrachten, indien hij buiten Hem is. Alleen door het geloof in Hem zal er waarheid en trouw zijn in ons hart. Dan leven wij uit de Waarheid, in de Waarheid, door de Waarheid. Alleen zó zal de oprechte oprecht zijn en zal zijn ja, ja zijn en zijn neen, neen, en zal hij de eed heiligen, terwijl hij met smart weet leugenachtig van zichzelf te zijn.

Hebt u het erkend en ondervonden in de leugen jammerlijk verstrikt te liggen? Wie zal voor God rechtvaardig zijn in het heiligen van des Heeren Naam, in zijn eden en beloften? "Heere, wie zal verkeren in Uw tent? Wie zal wonen op de berg Uwer heilichheid?" O, degene, die het om waarheid is te doen weet, hoe verslagen hij hier neerzink, aan de voet van deze berg, buiten de tent.... totdat hij oog ontving voor Hem, in Wie gevonden wordt: "Die oprecht wandelt en gerechtigheid werkt, en die met zijn hart de waarheid spreekt", enz.; en ook vernam: "Al het Mijne is het uwe".

Zo haalt de onvruchtbare midden in de winter de oogst binnen en mag wandelen door de Geest van die dierbare Christus in de Waarheid en mag waar en trouw zijn, ook in zijn eden. Van hem geldt: "Die deze dingen doet, zal niet wankelen in eeuwigheid" (Ps. 15).

Hier eindigt de preek over de eed en begint ds. Van Sliedregt met preken over het vierde gebod: Laat ons de rustdag wijden.

B.

Theodorus à Brakel en de verborgen omgang met God 2.

In het eerste artikel hebben we nagedacht over het leven van Theodorus à Brakel. Nu willen we nadenken over de gedachten van à Brakel zoals die te vinden zijn in zijn boek: Het Geestelijke Leven, uitgegeven in 1648. Dit boek is in feite één grote opwekking tot persoonlijke meditatie en het geregeld persoonlijk zoeken van de Heere in gebed en smeking met dankzegging.

Vele kinderen van God kennen in hun leven de worsteling om tot de zekerheid des geloofs te komen. Misschien hebt u het hier juist moeilijk mee, u die dit leest. U wilt zo graag verzekerd zijn van uw aandeel in Christus. Brakel wijst ons de weg, die wij in die worstelingen te gaan hebben.

De openingszin van zijn boek luidt:

Die van harte verlangt en begerig is te gevoelen Gods genade en de vergeving der zonden en te smaken dat de Heere vriendelijk en zoet is en toe te nemen in de gemeenschap met God en overvloediger te worden in de liefde van Christus dien is voor eerst nodig, dat hij dagelijks hebbe enige Christelijke oefeningen.

Brakel wijst erop dat net zoals het lichaam gevoed wordt door spijs zo moet ook de ziel dagelijks geestelijk voedsel hebben.

Een wedergeboren mens zonder Goddelijke oefeningen is als een vis zonder water. God belooft ons Zijn vertroosting te geven in de weg van de middelen.

Brakel verwijst dan naar Psalm 81: 11: Doe uw mond wijd open en Ik zal hem vervullen, en naar Matth. 7: 7, 8: Bidt en u zal gegeven worden, want een iegelijk die bidt, die ontvangt.

Brakel benadrukt dat we herhaaldelijk in de Schrift vinden hoe God een Verhoorder is

van het gebed en dat die de Heere zoekt, de Heere ook zal vinden. Wij mogen op het gebed grote dingen verwachten.

We zien het bij Daniël. Op zijn gebed verscheen hem een engel. We zien de moorman, die las in de boekrol van Jesaja en de Heere zond Filippus om hem tot geloof te leiden. Petrus is in gebed op het dak en de Heere liet hem zien wat Zijn wil was. De Heere Jezus Zelf, Hij bad en Zijn gedaante werd veranderd.

Wie de Heere Jezus met de armen van het geloof en de liefde wil ontvangen is nodig de middelen te betrachten. Godsdienstige oefeningen zijn nodig.

Daar zijn dan 3 tijden voor: 's morgens, 's middags en 's avonds, waarbij de nadruk valt op de oefening 's morgens. Dan is men fris en uitgerust. Dan is het nog stil in huis. De uitoefening van het dagelijks beroep vormt nog geen hindernis.

Die oefeningen kunnen wij echter niet in eigen kracht doen, zegt Brakel. Wij moeten krachtig worden in de Heere en in de sterkte Zijner macht. Efeze 6 : 10. Het is God, Die in ons werkt beide het willen en werken, Filip. 2:13. Belijd uw nietigheid voor de Heere en smeeke Hem om kracht en verlossing van onze traagheid opdat wij zouden luisteren naar Hem en dat we zouden waken met Hem.

Brakel wijst erop hoe noodzakelijk het is om het lijden en sterven van Christus dagelijks te overdenken. Dit is zeer noodzakelijk en zeer profijtelijk voor een Godzalig mens, die gaarne in zijn hart wil gevoelen de genade Gods en die overvloediger wil worden in de zalige gemeenschap met zijn God.

Dat overdenken bedwingt onze hoogmoed. De gelovige wordt dan als het ware verslonden door de liefde van Christus, die niet uit te spreken is. Er wordt dan een zoete vreugde en vrede in God gesmaakt.

Alle Goddelijke gaven liggen verborgen in Christus. Daarom heb ik niet gedacht iets te weten dan Jezus Christus en Dien gekruisigd. Nergens vindt de ziel zo'n vreugde en zoetheid, zo'n genoegzaamheid, als in Christus.

En dan citeert Brakel Bernardus van Clairvaux en hij citeert die beroemde uitspraak van Bernardus, blz. 56: "Ik heb voor mij bezorgd dat busselken bijéén te binden vergaderd uit alle banden van mijn Zaligmaker en die tussen mijn borsten te leggen en van deze maak ik mij ondertussen een heilzame drank der beternissen en ook mede een liefelijke zalf van vertroosting. Deze richten mij op in tegenspoed en zij bedwingen mij in voorspoed."

Hoe meer dat lijden van Christus wordt overdacht, hoe meer een mens Zijn liefde overweegt, des te meer zal zo'n mens wederliefde smaken en vertroost worden in zijn benauwdheden. Daardoor krijgt een arme en bedroefde zondaar die zich schaamt voor zijn vele zonden tot God te gaan, meerdere vrijmoedigheid om toe te treden tot de troon van Zijn genade.

In alle omstandigheden van het geestelijke leven: pas geboren geestelijk leven, gevorderd geestelijk leven, in benauwdheid, steeds is het overdenken van Christus zeer heilzaam. Blz. 64.

Pastoraal voegt à Brakel daarbij dat men niet altijd evenveel smaak en zoetheid daarin zal vinden. Wij moeten daarom niet moedeloos worden, maar de middelen blijven waarnemen. De Heere is ook vrij om de mate van vreugde en troost en gevoel van Zijn genade te geven.

Hoe hebben wij dan dat lijden van Christus te overdenken? Door eerst te overdenken onze vervloeking en ellende door de zonde. Dat ons verstand duisternis is, vijand tegen God. De wil is bedorven. Wij brengen kwade werken voort ten gevolge van onze wil en verstand dat verdorven is door de zonde. Rom. 3 leert ons zien hoe de natuurlijke mens is. De mens is onderworpen aan vele vloeken, tijdelijke en eeuwige. Vreselijke straffen verdienen wij. Zo ellendig is onze stand van nature, zegt à Brakel, blz. 66.

Plaats daar dan tegen over de liefde van onze God en Hemelse Vader. Wij, zo vol zonden, maar daar tegenover mag Gods kind bedenken, dat God hem nochtans zo lief gehad heeft en dat God Zijn heerlijkheid en geluk-

zaligheid deelachtig maakt en dat Gods kind met de Heere in eeuwige vreugde zou leven. Zijn gerechtigheid liet het niet toe dat u zalig kon worden zonder dat daaraan voldaan was. Om ons met God te verzoenen heeft de Hemelse Vader door Zijn grote liefde Zijn Zoon verordeneerd om uw Middelaar en Verlosser te wezen om uw menselijke natuur aan te nemen, om voor uw zonden te voldoen en om u uit de afgrond der ellende te trekken. Dan zien we de liefde van de Vader naast ons. Maar ook de liefde van de Zoon, Hij heeft Zich voor u, een gruwelijke zondaar, zo vernederd. Hij was de rijke God. Alles kwam Hem toe. Zo'n diepe vernedering wilde Hij ondergaan. Hij werd een arme mens, waarvan de heerlijkheid niet gezien werd.

Hij had niets eigens in zijn leven. Geen wieg, geen eigen graf, geen steen om het hoofd op neer te leggen. Dat om onzentwil. Om ons gerechtigheid te schenken. Zo'n liefde van de Zoon.

Maar ook zo'n liefde van de Heilige Geest. Hij heeft het lichaam van de Zaligmaker geformeerd in de schoot van Maria. We moeten hierbij blijven staan, zegt à Brakel, en deze liefde van de H. Drieëenheid overdenken, niet met haastige overvliegende gedachten, maar met diepe overleggingen in het hart. Dan zult u ervaren dat de Heere uw hart met brandende liefde zal aansteken. De aarde behoorde zich voor ons te openen als eertijds bij Dathan en Abiram, maar nu heeft God de hemel laten openen door Zijn grote liefde. Hij geeft i.p.v. dood het leven en i.p.v. hel de hemel.

Veel troost mag de gelovige putten uit de belofte des Heeren. Liefelijk nodigheden en troostrijke beloften gaan hand in hand. Ruim roept à Brakel op om tot Christus te komen: Gij zult niet vergeefs tot Hem komen, want Zijn troostelijke beloften zijn daarbij gedaan; zo zal Hij de zonde vergeven en Hij zal u het eeuwige leven geven. Wat een troost voor een bedroefde ziel. Dan vraagt à Brakel: Zult gij dan nog bedroefd zijn en u niet verheugen en moed scheppen? Blz. 72.

Hij citeert opnieuw Bernardus: "Gewisselijk Heere Jesu om Uwe zachtzinnigheids wille lopen wij u na, horende dat Gij de arme zondaar niet veracht, Gij hebt geen afgrijzen gehad van de boetvaardige moordenaar, noch van de wenende zondares, noch van de smekende Kananese vrouw, noch van de vrouw in overspel betrapt, noch van de biddende tollenaar, noch van de verloochenende discipel, noch van de vervolger der discipelen; in de reuk dezer Uwer welriekende zalf lopen wij U na, ik vertrouw Gij zult van mij geen afgrijzen hebben."

Brakel vervolgt: Maar kan een mens zeggen: Ik wilde dat ik zoveel berouw had als zij gehad hebben en dat ik zo zachtmoedig kon bidden en door het geloof mij dit kon toepassen, maar mijn hart is zo hard en onbewege-lijk.

Brakel wijst dan de bestreden ziel op vorige tijden waarin u toch wel met een bewogen hart geschreid hebt en met ootmoedig gebed gesmeekt hebt. De Heere was u toen genadig, zou Hij dat nu niet meer zijn? God heeft u toch genade gegeven om nu Zijn genade te zoeken als bewijs dat Hij u genadig wil zijn. Gods goedertierenheid duurt in der eeuwigheid. Geen van Gods kinderen heeft altijd een even grote droefheid over de zonden gehad. De Heere wil ook dat Zijn kind zich verheugt over Gods goedheid en genade.

Een volgende keer hopen we verder te gaan met het nadenken over dit praktisch en leerzaam boekje.

Opperdoes, G.R. Procee.

Honger naar een meer geestelijk leven

J.A. de Boer, Kievitmeen 124, 3844 XK Harderwijk, doet in een brochure van 55 bladzijden een oproep aan christenen die oprecht willen zijn. Op bladzijde 38 heeft de schrijver die oproep aldus onder woorden gebracht:

"U staat voor de keuze: domineeskerk óf broederschap, éénmansdienst óf een levende gemeenschap, waar dienstbetoon ontwikkeld wordt. Kom méé in de geest van dit machtige lied:

"Vuur nu voortaan elkander aan. Tot liefde en tot goede werken. Ja, profeteer! Dien meer en meer; God wil u krachtig daartoe

sterken. Wordt nimmer mat; dan groeit Gods stad, dat zal de vijand weldra merken. Broederschap sterk, hecht en waarachtig. Door 't heilig Woord levend en krachtig.

Broeders en zusters. allen saam, worden nu één in Jezus' naam!"

Zo'n broederschap is geen illusie of onbereikbaar ideaal, maar bestaat in werkelijkheid! Kom en zie!"

Tot zover de schrijver. Hij heeft, zoals uit zijn brochure blijkt, allerlei teleurstellende ervaringen opgedaan. Hij heeft heel wat op de kerk aan te merken. Hij wijst op verschillende dingen, die we moeten beamen. Er is op de kerk en het kerkelijke leven veel dat niet is naar Gods Woord. Eigenlijk raakt de schrijver alleen de buitenkant aan. Het is in-droevig gesteld. Laten we dat alles toegeven. Betekent dat nu dat De Boer gelijk heeft als hij aanraadt zich aan de kerk te onttrekken en zich bij hen te voegen? Is dat de weg die de Heere ons wijst in Zijn Woord?

Al wil de schrijver niet van belijdenisgeschiedenissen weten, we willen toch daarmee naar voren komen. Daarin spreekt de Kerk des Heeren zich uit omtrent haar geloof in overeenstemming met Gods Woord. Laat de schrijver zeggen in welk opzicht die belijdenis in strijd is met de Heilige Schrift. We zijn niet klaar met beweringen. Het gaat er om wat de Heere Zelf in Zijn Woord ons voorhoudt.

We krijgen de indruk uit de brochure, dat het bij de schrijver vooral gaat om levensheilijng en dat de doodstaat en vijandschap van de mens buiten beschouwing blijft.

De schrijver geeft de kerk prijs. Er blijft geen oproep over, geen boodschap van de kerk: bekeert u en leeft. Een kleine groepering zondert zich af en men sticht elkaar. We willen daar helemaal geen kwaad van zeggen. We weten dat daar serieuze mensen, ook jongemensen worden gevonden, die anderen ten voorbeeld gesteld kunnen worden. Maar dat raakt de zaak niet. Want er zijn er veel meer, die zich onder de middelen der genade begeven van wie hetzelfde kan worden gezegd. Maar daar gaat het niet om. Het gaat er om of de beschouwingen van de schrijver naar Gods Woord zijn.

De Heere had reden genoeg gehad om nooit naar zondaren om te zien, maar toch heeft Hij naar Zijn welbehagen mensen verkoren tot de eeuwige zaligheid. God zendt Zijn Zoon in de wereld. Deze komt in de volheid des tijds. Hij volbrengt alles voor zondaren. Hij had duizend redenen kunnen noemen om heen te gaan voor Hij alles volbracht had. Hij werd immers gehaat, bespot enz. Hij bleef en verdroeg alles. Hij weende over Jeruzalem en zocht het behoud van zondaren. Hij vergaderde discipelen om met Hem te zijn. Dat waren niet zulke heilige mensen. Ze maakten ruzie met elkaar, wie van hen de meeste was, zelfs aan de paasmaaltijd vochten ze nog om de beste plaats. Ootmoed was er ver zoek. De schrijver heeft het ook over ootmoed. Die wordt alleen beoefend door de Heilige Geest. Dan wordt men de minste en geringste. Die kunnen het wel eens als een wonder zien dat de Heere hen nog een plaats geeft in zijn Kerk, in zijn huis, onder Zijn Woord. Daar woont de Heere nog, ondanks alle verval. Hij laat niet varen het werk Zijner handen. Dat is de troost voor Gods kinderen, want in zichzelf blijven zij een wereld vol ongerechtigheid en hebben zij reden te over om zich voor de Heere aan te klagen. Het werk des Heeren gaat door. Hij bekeert nog zondaren, laat niet varen het werk Zijner handen. Hij vervult Zijn woord: Ik ben met u al de dagen tot de voleinding der wereld. Ondanks alle verval is er nog een volk, dat met de dichter instemt die het uitspreekt. Een ding heb ik van de Heere be-geerd, dat zal ik zoeken: dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des Heeren, om de lieflijkheid des Heeren te aanschouwen en te onderzoeken in Zijn tempel enz. Psalm 27 : 4vv. en met de dichter van Psalm 84 die getuigt: Hoe lieflijk zijn Uw woningen, o Heere der heirscharen! enz. Zie vs 2vv.

We willen het hierbij laten. De Boer zegt dingen in zijn brochure waarmee we het eens kunnen zijn, maar uit het bovenstaande moet wel duidelijk zijn, dat we met de tendens van zijn geschrift niet kunnen instem-

men. De schrijver heeft de brochure in eigen beheer uitgegeven. Deze is verkrijgbaar door storting van f 7,50 (+ f 1,75 porto) op girorekening 2582999 ten name van J.A. de Boer te Harderwijk.

B.

Stichting "Smytegelt-Fonds"

25 jaar geleden kwam de eerste Predikatie uit in de "Reveil-Serie" en werd de Stichting "Smytegelt-Fonds" opgericht.

Initiatiefnemers waren destijds: Ds. G.A. Zijdeveld te Middelburg, die inmiddels op hoge leeftijd is gekomen, en nog ere-voorzitter van de Stichting is; de heer W.J. Pieters uit Groede, uitgever en ook al jaren drukker van onze uitgaven; de heer M. Nijse uit Middelburg, onderwijzer en dichter, die enkele jaren geleden overleden is; evenals de heer J.J. Linker Sr. in leven ondernemer te Lisse en tenslotte de Neerlandicus - nu Hervormd predikant en bestuurslid - Ds. J. van Oostende uit Ederveen.

De Stichting stelt zich ten doel predikaties uit de tijd van de Nadere Reformatie opnieuw uit te geven. Door ze te herschrijven in hedendaags Nederlands wil men deze preken toegankelijk maken voor deze generatie. Behalve enkele boeken die in het verleden uitgegeven werden, bestaat het werk voornamelijk uit het maandelijks (10x per jaar) uitgeven van een "Preek" in een handzaam klein formaat.

"Oude schrijvers", waarvan geregeld preekjes verschijnen zijn o.a.:

Wilhelmus à Brakel, Theodorus v.d. Groe, Jodocus v. Lodenstein, Bernardus Smytegelt, Florentinus Costerus, Carolus Tuinman, Justus Vermeer, e.a.

In januari j.l. verscheen onder no. 251 een preek van Florentinus Costerus over de onmacht van de mens: Johannes 6 : 44a.

Voor nadere informatie kan men contact opnemen met één van onderstaande bestuursleden:

Ds. W. van Gorsel, tel. 01823-2738, Ds. D. Rietdijk, tel. 01793-1380, Ds. J. Westerink, tel. 03499-81468.

Lezers kunnen zich schriftelijk als abonnee opgeven voor f 15,- per jaar (10 nummers) bij Drukkerij-Uitgeverij Pieters BV, Voorstraat 5, 4503 BH Groede.

"Diabetes"

D.V. dinsdag 4 april 1989 wordt er een contactbijeenkomst gehouden van de projectgroep "Diabetes" uitgaande van het onderzoeksproject "Tussen Wal & Schip" van "Helpende Handen", Vereniging Gehandicaptenzorg van de Gereformeerde Gemeenten. Deze bijeenkomst wordt gehouden in het restaurant van het Julianaziekenhuis te Veenendaal. De avond zal een regionaal karakter hebben, maar ook mensen van buiten de regio zijn hartelijk welkom.

De psycholoog drs. P. Eikelboom hoopt een referaat te houden over de psycho-sociale aspecten in relatie tot het ziektebeeld diabetes en de omgang daarmee.

Dit alles niet alleen betreffende de patiënt, maar ook wat de familie betreft.

Na de pauze zal er een forumbespreking gehouden worden. Forumleden zijn: de spreker, een DYN-bestuurslid, een lid van de projectgroep en een specialist. Aan het eind van de avond hoopt de projectgroep aan te kunnen geven wat de toekomstplannen zijn met betrekking tot de bijeenkomsten voor diabetici en hun familie binnen de Gereformeerde Gezindte. Er worden plannen gemaakt komend najaar een weekend voor jongeren te organiseren.

Voor inlichtingen en/of aanmelding, kunt u contact opnemen met mevrouw G.C. van Herwijnen op het Landelijk Bureau, Postbus 404, 3440 AK Woerden, tel. 03480-20390 (bellen op donderdagmorgen). Wij hopen 4 april op een goede opkomst.

"Autisme"

De projectgroep "Autisme" uitgaande van "Helpende Handen", vereniging Gehandicaptenzorg van de Gereformeerde Gemeenten, organiseert een ouderavond voor ouders

van autistische kinderen binnen de reformatische gezindte.

De projectgroep is ontstaan vanuit de behoefte van reformatische ouders om elkaar te ontmoeten. Voor één jaar heeft de Vereniging "Helpende Handen" de verantwoordelijkheid voor het werk van de projectgroep op zich genomen. Gedurende dit jaar zoeken de projectgroepleden in samenwerking met de Nederlandse Vereniging voor Autisme en de Vereniging "Helpende Handen" naar een structuur om het werk van de projectgroep te continueren.

De ouderavond voor reformatische ouders van autistische kinderen wordt gehouden op D.V. donderdag 13 april 1989. Deze avond zullen er twee inleidingen verzorgd worden over hulp bij de opvoeding.

Mevrouw drs. B. de Hond, orthopedagoog, werkzaam bij het autismeteam van het RIAGG-Zeeland, zal ingaan op home-training zoals die door het team wordt geboden. Mevrouw drs. M. Stip, orthopedagoog bij de Vereniging "Helpende Handen", coördinator van de praktisch pedagogische gezinsbegeleiding (ppg), zal de mogelijkheden van ppg voor gezinnen met een autistisch kind bespreken.

De avond begint om 20.00 uur en wordt gehouden in een van de zalen van het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente, Ronsseweg 1-3, in Gouda.

Voor aanmelden en nadere informatie kunt u contact opnemen met mevrouw G.C. van Herwijnen, tel. 03480-20390, toestel 29 (op donderdagmorgen bereikbaar).

"Schisis"

De projectgroep "Schisis" van "Helpende Handen", Vereniging Gehandicaptenzorg van de Gereformeerde Gemeenten organiseert een bijeenkomst voor ouders van kinderen met een schisis en voor jongeren met een schisis. In oktober 1988 is er ook zo'n bijeenkomst geweest, die duidelijk in een behoefte heeft voorzien. Nu wordt er een vervolgbijeenkomst georganiseerd op D.V. zaterdag 15 april 1989. De projectgroep heeft op verzoek gekozen voor het onderwerp "Schisis en erfelijkheid".

Dr. R. Seldenrijk hoopt dit onderwerp te bespreken. Hij is werkzaam binnen de gezondheidszorg en heeft enkele publicaties over erfelijkheid verzorgd.

De bijeenkomst wordt gehouden in scholengemeenschap "De Driestar", Ronsseweg 557 te Gouda. Aanvang 10.00 uur. Er is een chère aanwezig.

Het is van belang dat de projectgroep vooraf weet hoeveel bezoekers en kinderen er komen. Voor opgave voor deze dag kunt u contact opnemen met mevr. Van Herwijnen, tel. 03480-20390.

Voor de jeugd

Nehemia 73

"De stad nu was wijd van ruimte en groot, doch des volks was weinig daarbinnen, en de huizen waren niet gebouwd.

Zo gaf mij God in mijn hart, dat ik de edelen en de overheden des volks verzamelde, om de geslachten te rekenen; en ik vond het geslachtsregister dergenen, die in het eerst waren opgetogen, en vond daarin geschreven aldus....".

Neh. 7 : 4, 5.

Beste jongelui!

Gelukkig zijn we weer in staat om een artikel te schrijven voor Bewaar het Pand. Want het Pand bewaren is een zaak die door moet gaan. Niet dat dit van ons afhangt, gelukkig niet. Want dan zag het er maar droevig uit. Doch de Heere wil het wel gebruiken. Met de bede dat Hij dit doet, gaan we daarom nu maar weer verder.

De laatste keer hebben we vernomen dat de stad met muren was omringd, dat de poorten waren opgehangen en de wachters waren aangesteld, met de nodige instructies die daar bij gegeven waren. Jeruzalem, dat het beeld is van de kerk op aarde, is altijd een bedreigde stad. De kerk, het Jeruzalem van

beneden, is een strijdende kerk. Daar moet altijd gewaakt worden. In het Jeruzalem dat boven is, is dat niet meer nodig. Daar staan de poorten altijd open. Daar zijn geen vijanden meer. Daar zijn ook geen bedreigingen meer. Daar geldt ten volle: "Geen onheil zal de stad verstoren, waar God Zijn woning heeft verkoren". Daar is het echt JERUZALEM, de vrede stad.

Degenen die levende leden van de kerk mogen zijn, en hier altijd de strijd moeten voeren, mogen door het geloof daar wel eens op zien, dat zij namelijk in dat nieuwe Jeruzalem eens alle strijd te boven zullen zijn. Hebben jullie daar ook wel eens uitzicht op? Als de strijd op aarde niet gekend wordt, moet men op een kroon in het hiernamaals maar niet rekenen. Want alleen diegenen, die wettiglijk gestreden hebben, zullen ook wettiglijk worden gekroond.

"De stad nu was wijd van ruimte en groot, doch des volks was weinig daarbinnen, en de huizen waren niet gebouwd". Zo vervolgt Nehemia zijn verhaal. We moeten van de stad ons geen kleine voorstelling maken. De muren waren herbouwd door degenen die reeds in de stad woonden, en ook door velen, die hun woonplaats buiten de stad hadden gekozen. De inwoners van Jeruzalem zullen de huizen, waarin zij woonden, wel bewoonbaar hebben gemaakt. Doch daar waren nog zo veel onbewoonde huizen. Die lagen er nog vervallen bij. Die nog "vervallen huizen" moesten ook herbouwd en bewoond worden. De stad moest vol worden. Doch hoe zou dat kunnen? Dat is een vraag die wel even onze aandacht hebben mag.

Ik zie in gedachten Nehemia daar ook over nadenken. Hij doet dat niet alleen. Hij doet dat met zijn God. Hij beleefde wat er in de bijbel staat, en wat ook nog al eens gezegd wordt: "Zonder Mij, kunt gij niets doen". Op zichzelf is dat een onomstotelijke waarheid. Doch zeggen en beleven zijn er altijd nog twee. Laten we eerlijk zijn. Van nature doet een mens alles zonder God. En als het anders is, is het alleen maar te danken aan God. Nehemia mocht een leven leiden in gemeenschap met God. En dat is een groot genadevoorrecht. Dit blijkt uit hetgeen hij met weinig woorden in het vervolg zegt: "Zo gaf mijn God in mijn hart....". Terwijl hij over de stad stond te denken en in de geest nog al die lege huizen zag staan, in een vervallen toestand, steeg de bede naar boven: "Heere, hoe moet dat worden opgelost? Hoe zullen al die huizen worden herbouwd en bewoond?" Het was voor hem echt een zaak des gebeds. En wie het aangezicht des Heeren biddend zoekt, doet dat niet tevergeefs. Want de Heere is nabij al degenen, die Hem aanroepen. En indien iemand wijsheid ontbreekt, dat hij ze van God begere, Die mildelijk schenkt en nooit verwijt.

Wat is het een voorrecht als men zulk een leven kennen mag. Daar is men nooit te jong voor. Ook niet te oud. Doch ik wil met nadruk de jonge lezers noemen. Want die zijn niet zelden eigenwijs. Over het algemeen zijn zij hoger ontwikkeld dan vroeger. En dan weten zij het wel. Je hoeft ze eigenlijk, in menig opzicht, niets meer te vertellen. Doch als jullie een leven met God mogen kennen, zo als Nehemia het kennen mocht, dan weet je het niet meer. Dan krijg je God nodig. Ook in je gewone werk. Als je dan studeren moet, of in bepaalde omstandigheden beslissingen nemen moet, dan doe je dat biddend:

Heere, ai, maak mij Uw wegen
Door Uw woord en Geest bekend.
Leer mij, hoe die zijn gelegen,

En waarheen Ge Uw treden wendt....

Als dit echt gebeden wordt, laat de HEERE Zich niet onbetuigd. Dat wil niet zeggen dat je dan altijd krijgt wat je graag zou willen hebben, doch wel wat je nodig hebt. En dat kan wel eens iets anders zijn, dan wat je begeert. Het "Uw wil geschiede", een regel uit het volmaakte gebed, staat er ook niet voor niets.

Nehemia kreeg van zijn God antwoord. "Zo gaf mijn God in mijn hart....". Ja, deze regel moet je echt wel twee keer lezen. Want ik vind dat toch een geweldig zeggen. "...mijn God....". Nehemia had een God. Een God waar hij op aan kon. Een God, Die Zich aan hem openbaard had. Een God, Die Zich uit

gloed en een vlam die vuur zijn. Doch nu kon Hij om Christus wil de God van Nehemia zijn. Christus heeft eens uit moeten roepen: "Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?" Dit deed Hij om Nehemia aan te kunnen nemen. En dat zal Nehemia wel eens in verwondering hebben doen zeggen: "Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij aangenomen?" Kennen jullie die verwondering ook? Voor degenen die God kennen, zijn dit geen vreemde zaken. Onthoudt dat maar!

Zo gaf mijn God in mijn hart..... Misschien vraagt deze of gene: Hoe gaat dat er nu naar toe? Ik geloof daarop het volgende antwoord te mogen geven. God deed door Zijn Geest, Zijn Goddelijke wil in het binnenste van Nehemia verstaan. En wat God hem inwendig deed verstaan, is door Nehemia zwart op wit vastgelegd. En wat door Nehemia zwart op wit is vastgelegd, is voor ons het "woord van God". Ik schrijf het hierom zo, omdat God vandaag de dag nog spreekt tot Zijn volk.

Merk op mijn ziel, wat antwoord God u geeft;

Hij spreekt gewis, tot elk die voor Hem leeft;

Zijn gunstgenoot van blijde troost en vree.....

Als God nu spreekt dan doet Hij dat niet buiten Zijn Woord om. De bijzondere openbaring, zoals Nehemia die gehad heeft en alle bijbelschrijvers die hebben ontvangen, krijgen we nu niet meer. Als dit het geval zou zijn, dan zou dat waard zijn om aan de bijbel toegevoegd te worden. Doch we hebben nu een gesloten canon. Dat wil zeggen: een afgesloten bijbel. Na Openbaringen 22 zijn er geen nieuwe openbaringen meer gegeven. Daarom staat er in Openbaringen ook dat er niets aan dit boek, en daar mag je dan de ganse bijbel wel onder verstaan, mag worden af- of toegedaan. Ik schrijf dit expres zo, omdat er mensen zijn, die zeggen dingen in hun hart van de Heere gekregen te hebben, die in de gehele bijbel niet te vinden zijn. De zodanigen moet worden gezegd, dat ze daar geen waarde aan moeten hechten. Want al wat niet is naar het woord van God, dat zal geen dageraad hebben. Als God nu spreekt, gewis tot elk die voor Hem leeft, dan doet Hij dat altijd door middel van het bestaande Woord, dat dan met kracht toegepast wordt door de Heilige geest, op een zodanige wijze, dat het geloofd moet worden. Men kan dan met de dichter zeggen:

Ik roem in God, ik prijs 't onfeilbaar woord

Ik heb het zelf uit Zijn mond gehoord;

Wat sterveling zou mij schenden.....

Twijfel is op dat moment uitgesloten. Men weet dan wat men aan z'n God heeft. Een God, Die voor Zijn Woord in staat. Die ook Zijn woord doet komen. Het is dan echt: Zou ik het zeggen en niet doen? Spreken en niet bestendig maken? Ik ben geen man dat Ik liegen zou, noch eens mensenkind, dat Mij iets berouwen zou. Ik zal nooit herroepen, 't geen Ik eenmaal heb gesproken. Wat uit Mijn lippen ging blijft vast en onverbroken. Dat wil dan weer niet zeggen, dat de gelovige nooit meer twijfelt. O zeker, dat komt nog menigmaal voor. Doch dat ligt dan niet aan de vastigheid van het Woord dat de Heere gesproken heeft, dat ligt dan aan de wankelmoedigheid van de gelovige. De gelovige beoefent dan het geloof niet. En dan is de kracht, voor de beleving, uit hetgeen de Heere gesproken heeft. In zulke omstandigheden ziet men dan meer op hetgeen rondom is, en ook op hetgeen in de mens is, dan dat men het oog geslagen heeft op God, Die getrouw is, en voor Zijn woord instaat. De beoefening van het geloof in het Woord van God, geeft ook rust in God. Het geloof zegt dan "mijn God" staat voor de uitkomst in. Geweldig als men zo mag spreken.

Ik moet weer gaan eindigen. Jullie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent.

Dit boekje van 48 blz. bevat een bloemlezing uit de gedichten van Da Costa, samengesteld en ingeleid door Mies Vreugdenhil. In de inleiding vinden we iets uit het leven van deze bekeerde Jood. Na zijn bekering en doop was er een periode van stilzwijgen op dichterlijk gebied. Pas in 1840 publiceerde hij zijn grote gedicht *Vijf en twintig jaren*. Daarna bleef hij overvloedig gedichten schrijven. Hij overleed in 1860.

Deze bundel bevat een keuze uit Da Costa's gedichten over de grote christelijke heilsfeiten. Da Costa bezingt zijn geloof in het kruis en de opstanding van Christus. Veelal monden zijn gedichten uit in een lofprijzing op de Drieënige God.

Mies Vreugdenhil schrijft: Zijn gedichten zijn niet moeilijk. Hij bracht zijn gedreven geloof eenvoudig en in korte zinnen onder woorden. Verklarende noten zijn dan ook overbodig. De originele spelling is gehandhaafd; ook de vele uitroepkens zijn dus van Da Costa zelf.

We sluiten ons aan bij de wens van Mies Vreugdenhil, dat deze bundel ertoe moge bijdragen dat de gedichten van Da Costa, naar wiens lier in onze tijd nauwelijks meer geluisterd wordt, opnieuw tot ons cultuuroord goed gaan behoren.

De prijs van het boekje is f 9,90.

B.

De onbuigzame Schot door J. van Reenen.

Uitgeverij Kool b.v. - Veenendaal.

In dit boek vinden we op een eenvoudige wijze het leven van John Knox, de hervormer van Schotland, beschreven. Het bevat de volgende hoofdstukken: 1. De dood van George Wishart, 2. De predikant van St. Andrews, 3. De galeislaaf, 4. Balling in Engeland, 5. Moelijkheden in Frankfurt, 6. Terug in Schotland, 7. De beeldenstorm, 8. Gods belofte vervuld, 9. Een boze koningin, 10. Wie zal het winnen?, 11. Een waarachtige profetie en 12. Het einde van de strijder.

Knox heeft grote betekenis gehad voor de verbreiding van de waarheid in Schotland. Het heeft veel moeten lijden om de Naam en zaak des Heeren. Verhalender wijze schrijft Van Reenen hierover. Op de achterzijde van de omslag wordt dit aldus onder woorden gebracht: De hervormer van Schotland blijkt een man te zijn, die door genade onbuigzaam is wanneer het gaat over de leer der Schrift. Vervolgingen en verdrukkingen zijn zijn deel. Hij wordt galeislaaf en komt als balling in Engeland terecht. Hij vlucht naar Frankrijk en komt weer in Schotland.

We hebben hier te maken met goede lektuur, waarom we het kunnen aanbevelen. Het boek telt 101 blz. en kost gebonden f 14,90.

B.

Genetische technieken en christelijke ethiek

door dr. R. Seldenrijk.

Uitgave van Den Hertog b.v. - Houten.

Dit boek is het 5e deel van de Kompas-serie, onder redactie van prof. dr. ir. J. Blaauwendraad, dr. G. van de Hoek, dr. H.A. Hofman, J.H. Mauritz, ds. A. Moerkerken en drs. P. van Ruitenburg. In de Gereformeerde Gemeenten deed zich de behoefte gevoelen aan bezinnend materiaal op het gebied van bijbelkunde, dogmatiek, kerkgeschiedenis en ethiek. Vooral de studerende jeugd, maar ook ouderen hebben steeds dringender behoefte aan antwoord op vele vragen. De redactiecommissie streeft er naar regelmatig publicaties te laten verschijnen, die een bijdrage vormen tot verantwoorde meningsvorming.

De ondertitel van het boek is: Sleutelen aan erfelijkheid in gezondheidszorg en landbouw. De schrijver is aan de Rijksuniversiteit van Utrecht opgeleid en gepromoveerd op het terrein van de biomedische wetenschap en werkzaam in de gezondheidszorg.

Het boek bestaat uit twee delen: 1. Sleutelen aan erfelijkheid en 2. Is sleutelen aan erfelijkheid verantwoord? Beide delen hebben een inleiding en een verdeling in paragrafen. In zijn eerste inleiding zegt de schrijver het volgende:

...haar eigen vormen van leven te scheppen? Wat moeten we denken van de uitwisseling van erfelijke eigenschappen tussen planten, dieren en mensen? Waartoe leidt de veredeling van plant en dier? Zijn reageerbuisbevruchting, embryotransplantatie en andere vormen van onnatuurlijke voortplanting op een verantwoorde manier toe te passen? Hoe moeten we staan tegenover erfelijkheidsvoorlichting en erfelijkheidsonderzoek?

Vanuit de gezondheidszorg en vanuit de landbouwsector worden we steeds meer geconfronteerd met vragen rond de *genetische manipulatie* (sleutelen aan de erfelijkheid) en wat daarmee samenhangt. Het is een onbegrijpelijk terrein, omdat er dingen gebeuren die we nooit hadden kunnen dromen. Het is ook ongrijpbaar terrein, omdat we het gevoel hebben dat er dingen gebeuren die niet mogen. Het aantal en de ernst van deze vragen zullen in de nabije toekomst ongetwijfeld groter worden. Daarom is het zinvol ons nu reeds te bezinnen op enkele aspecten van het erfelijkheidsonderzoek. Anders zal de ethiek de sneltrein van de techniek zeker missen.

Echt lichtvoetig kan een boekje als dit nooit worden. Verantwoorde vereenvoudiging is wel zoveel mogelijk toegepast. *De inhoud valt in twee delen uiteen*. In het eerste deel wordt behandeld wat er bekend is over erfelijkheid en voortplanting en wat er voor mogelijkheden (op komst) zijn om daaraan te 'sleutelen'. Daarbij wordt een groot aantal feitelijk zaken vermeld, waarop het tweede deel is gebaseerd. Als we deze feitelijke kennis en mogelijkheden hebben ontdekt, rijst de vraag: hoe moeten we daar nu tegenover staan? Daarover gaat het tweede gedeelte van dit boekje. Sommige lezers zullen de geboden ruimte te royaal vinden. Anderen zullen 'de ruimte kiezen', dat wil zeggen: zich buiten de beschreven gevarenzone willen begeven.

Dit boekje is de uitwerking van een lezing op een ambtsdragers-conferentie in november 1987. Deze conferentie is belegd door het Deputaatschap Algemene Diakonale Zaken (ADZ) van de Gereformeerde Gemeenten. Uit dit werk blijkt duidelijk hoe belangrijk de Kompas-serie is. Dit boek informeert ons en stelt ons en doet ons vragen: waar gaan we heen? De schrijver licht ons voor aan de hand van Gods Woord. Zulke voorlichting hebben we nodig in een tijd waarin hoe langer hoe meer uitkomt dat de mens de Heere heeft verlaten en als God wil zijn en met Farao uitroept: Wie is de HEERE? Ik ken Hem niet!

We zouden graag een en ander willen overnemen, maar achten het beter het boek dringend aan te bevelen. Het gaat over moeilijke onderwerpen, maar de schrijver behandelt toch alles op een voor ondeskundigen begrijpelijke wijze. Vooral voor hen is zo'n boek van belang die met zulke zaken als hier beschreven worden in aanraking komen. Aan het einde vinden we een bronvermelding, een personen- en een zakenregister. Het boek telt 144 blz. en kost als paperback f 18,50.

B.

Thomas Cranmer (1489-1556), Kerkleider en geloofsgetuige, door dr. F.G.M. Broeyer.

De schrijver laat ons in een brochure van 40 bladzijden zien wie Cranmer was en welke betekenis hij heeft gehad, en hoe moeilijk hij het had toen er dagen van vervolging en martelaarschap kwamen. Het was in de dagen van Hendrik VIII, Eduard VI en Maria. Cranmer herriep in de gevangenis wat hij beleden had, maar tenslotte herriep hij zijn herroepingen weer en zo is hij als martelaar gestorven.

We hebben hier een leerzame brochure, waarvan de prijs f 8,60 is. Zij is een uitgave van de Willem de Zwijgerstichting, postbus 10049, 7301 GA Apeldoorn, postgiro 352347.

29

Vaste donateurs van de stichting ontvangen de twee jaarlijks uitkomende brochures voor de *minimum* bijdrage van f 12,50 per jaar. Er is een lijst van reeds verschenen brochures verkrijgbaar.

B.

Het leven en sterven van mej. C.C.W. 6.

32. Zij zeide, dat als zij was te kerk geweest of in een gezelschap, waar gesproken was van Gods dierbare en beminlijke gemeenschap, dat ze dan dikwijls als ze thuis kwam in eenzaamheid haar hart zo werkzaam vond om zich aan de Heere Jezus over te geven, Hem te verkiezen en haar liefde aan Hem te betuigen. Maar dat het haar dikwijls tot droefheid en bekommering was geweest, als zij zag dat het in haar gedrag niet meer openbaar werd, dat dat haar lust en begeerte was. Zij beklaagde zeer, dat ze altijd zo onvrijmoedig was geweest in het spreken, en als er over geestelijke dingen gesproken werd, dat haar hart zo uitging om mede te spreken, maar dat het was of haar mond werd toegehouden, en als zij dan alleen op haar kamer was, dat ze wel zo bedroefd was, dat ze niet had durven spreken, daar haar hart zo uitging en zo verenigd was met zulke waarheden. Maar zij erkende dat de reden van haar zwijgen was en ontstond uit de vrees van te veel te zeggen of uit vrees voor mensen. En als er over gewone waarheden gesproken werd, dat ze dan ook wel lust en begeerte vond om mede te spreken, maar daar ook zelfs niet van durfde medespreken, opdat anderen dan niet zouden denken, dat ze wel een mond had om van andere waarheden te spreken, maar als er van het geestelijke van het Christendom werd gesproken, dat ze dan als stom was, alsof zij daar geen hart voor had. Maar zij erkende dat God haar nu van achteren deed zien, dat ook dat was geweest om te tonen dat ze het niet gedaan had om mensen te behagen, of om maar wat mee te zeggen, maar dat de Heere Zelf Getuige was dat ze zich duizendmaal en duizendmaal aan Hem in eenzaamheid had opgedragen, en dat het een blijk was van haar oprechtheid.

33. Ze zei ook, dat ze zien kon, dat God sedert een jaar haar had willen bereiden tot de dood en eeuwigheid, omdat zij haar hart zo gedurig afgetrokken vond van al wat in de wereld was, en dat ze meer begeerte vond naar de onmiddellijke gemeenschap Gods, en zeide, dat ze de gehele zomer zeer veel had opgehad met dat liedje uit Lodenstein:

*Ach, Heere Jezus, trek Gij 't hart
Dat U genegen is, enz.*

Want dat ze haar hart zo genegen vond naar de Heere Jezus. En dan ook het tweedeliedje uit Lodenstein:

*Hoe hijgt mijn ziel amechtig toe,
Van 't eind- en vruchtloos zoeken, enz.*

34. Nu op het sterfbed liggende heeft ze deze volgende versjes met veel nadruk uitgesproken:

*Ik roep verbaasd, mijn Bruidegom!
Mijn lieve Jezus! ach! waarom
Slaat gij 't oog van Uw goedheid
Op mijn geringe dienstbaarheid?
Uw dienstmaagd is niet waard de schoen
Van Uwe knechten los te doen.
Ziet Gij op mij, o Heer! Uw maagd,
't Geschiedt dan, als Uw Woord gewaagt.*

Ook had ze veel op met dat liedje uit Lodenstein in het beseffen van Gods hoogheid en waardigheid:

O heilig, heilig licht! enz.

35. Als men haar zocht te vertonen dat zij nu nabij was en de Heere Jezus als gereed stond om haar tot Zich te nemen en wat een geluk het was dat God daartoe geliefde te verwaardigen, riep zij uit met veel verwondering: "O, wat zal dat zijn! een kostelijke parel in de hand van de Heere Jezus te zijn, die Hij dierbaar acht, daar Hij van zegt, de kostelijke kinderen Sions, die Hij rekent als Zijn kleinodiën! Wat zal dat zijn onder hen te zijn die hun kronen van vrije genade voor de voeten van het Lam nederleggen om Hem heerlijkheid te geven! de Koning te zien in Zijn schoonheid! en dat ik zo gelukkig mag zijn, dat God mij, zo'n ellendig, zondig schepsel, daartoe verwaardigt, onder die weinigen

te zijn! Ik heb het niet durven geloven, maar nu mag en kan ik zeggen: *Jezus is mijne en ik ben de Zijne*. En niet alleen is Zijn liefde tot mij, maar mijn genegenheid is tot Hem. O, wat is de Heere Jezus niet dierbaar! *Al wat aan Hem is, is gans begeerlijk*. Ach, mocht ik maar bij Hem zijn. Heere Jezus! kom maar haastelijk om mij over te halen. O, nu ondervind ik wat het is te zeggen: *met een eeuwige liefde heb Ik u liefgehad; daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid*. Wat heeft God een grote ontferming over Zijn volk! Hoe nadrukkelijk is het, dat God zegt, Ezech. 31 : 31: *Gij nu, o Mijn schapen!* God noemt hen schapen, omdat ze rein zijn, omdat ze onnozel zijn, omdat ze zo voordelig zijn wegens die genade die God Zelf in hen gelegd heeft, en van hen zegt Hij, *dat ze schapen Zijner weide zijn. Gij zijt mensen, maar Ik ben de Heere uw God*. O, wat is dat! dat de Drieënige God zoveel heeft willen doen om zondaren zalig te maken. In eeuwigheid zal het een stof van verwondering wezen om God en de Heere Jezus te loven."

*Help, hemel. Aarde, help!
Help, zon, maan, sterren, helpt!
Eer 't hart mij overstelt!
Helpt, geesten van hier boven,
Hem met verwondering loven!
En zegt de trouwste mijn,
Dat mijn hart voor Hem zal zijn.*

Zij zei ook met veel nadruk en liefde tot de Heere Jezus:

*Leef, leef dan, Koning! levet,
En in en door mij zwevet,
Ai dood, al wat mij smart,
Door Jezus offerande,
Door Jezus liefdebanden,
O, harte van mijn hart.*

Dat is er de kracht van (zeide ze) O, harte van mijn hart. Daarop was het wederom:

*O, looft Hem, Jezus scharen!
Oneindig wilt verklaren
Zijn grote Majesteit;
En gij, mijn ziele! dringet
In Hem, en met haar zinget
Hem lof in eeuwigheid.*

Dan wederom uit Ločenstein:
*Ach! dat aller mensen tongen,
Aller engelen wakkerheid
Samen spanden, samen zongen,
Jezus lof en heerlijkheid;*

*En zijn dienstknechten zullen Hem dienen.
(Openb. 22 : 3b).*

De kerkeraad van de Chr. Ger. Kerk te Tholen heeft met ontroering kennis van het plotseling overlijden van zijn medeambtsbroeder van de gemeente Oud-Vossemeer, de heer

Iz. J. van Gorsel

op de leeftijd van 68 jaar.

In dankbaarheid gedenken we ons gezamenlijk optrekken van de laatste jaren. Steune en vertrooste de Heere zijn vrouw, familie en onze zuster gemeente.

*Namens de kerkeraad:
Ds. A.G. Boogaard, praeses.
C.C. Geluk, scriba.*

Tholen, 14 maart 1989.

"De Heere blijft getrouw".

De kerkeraad van de Christelijke Gereformeerde Kerk te Oud-Vossemeer geeft met droefheid te kennen, dat de Heere heeft weggenomen haar ambtsbroeder

Izaäk Jan van Gorsel

op de leeftijd van 68 jaar.

In getrouwheid en met de liefde van zijn hart heeft hij de gemeente ruim 32 jaar als ouderling mogen dienen. De Heere gedenke zijn vrouw, kinderen, kleinkinderen en onze kleine gemeente in deze moeilijke omstandigheden.

*De kerkeraad van de Chr. Ger. Kerk
te Oud-Vossemeer.*

*Ds. A.G. Boogaard, praeses.
Th. Aarnoudse, scriba.*

Oud-Vossemeer, 14 maart 1989.

*Waakt op, hart, mond en hand,
Waakt op, mijn citer! want
Jezus is te loven, loven, loven;
Waakt al op, hier is stof,
Zingt zonder einde Jezus lof.*

REHOBOTH SCHOLENGEMEENSCHAP

M.A.V.O. L.T.O. L.H.N.O.

Kerkpolder 50, 4413 GB Krabbendijke, tel. 01134-2920
Appelstraat 4, 4413 ET Krabbendijke, tel. 01134-1943

Met ingang van het nieuwe schooljaar zijn er vakatures voor de volgende vakken:

GEZONDHEIDSKUNDE	20 uur
HUISHOUDKUNDE	20 uur
WIS-/NATUURKUNDE	voll. betr.
MECHANISCHE TECHNIEK	voll. betr.
TECHNIEK (onderbouw)	voll. betr.
MACHINESCHRIJVEN	6 uur

- Zij die voor een bevoegdheid studeren of gaan studeren worden eveneens uitgenodigd te solliciteren.
- Sollicitanten dienen van harte de reformatische beginselen in leer en leven te zijn toegedaan en kerkelijk te behoren tot de Ned. Herv. Kerk (G.B.), de (Oud) Ger. Gem. (in Ned.) of de Chr. Ger. Kerken.
- Voor inlichtingen kunt u zich wenden tot de voorzitter van het bestuur, de heer J. Hoekman, tel. 01103-1506 of de directeur, de heer J.A. Blik, tel. 01134-1842.
- Handgeschreven sollicitaties voorzien van referenties graag vóór 7 april a.s. te richten aan het bestuur, p/a Nieukerckestraat 123, 4413 EL Krabbendijke.

Voor een paar dagen of langer gezelligheid en sfeer, naar het dorpje Kesteren gelegen in de mooie Betuwe bekend om zijn landelijke omgeving ± 3 km van Rhenen.

PENSION

"DE PEEL"

waar het gewoon goed is.

Fam. Knuivers, Boven-eindsestraat 14.
4041 EJ Kesteren.
Tel. 08886-1687.

TEXEL bungalows, sta-caravans, volledig pension:
02220-18391 voor folder of inlichtingen

vakantiecentrum
De Verrassing

Westkapelle TE HUUR

vacantiehuis en luxe sta-caravans op zeer mooi en rustig plekje op boerderij dichtbij het strand, tel. 01187-1441.

STEUN DE GBS

GBS is de afkorting van Gereformeerde Bijbelstichting. Wat het doel van deze Stichting is? ■ het behoud en bevorderen van het gebruik van de Bijbel in de aan ons volk toe-betrouwde Statenvertaling. ■ waarschuwen tegen de Schriftkritiek en de stroom van moderne bijbelvertalingen. ■ het verspreiden van betrouwbare vertalingen over de gehele wereld in samenwerking met de Trinitarian Bible Society (TBS) in Engeland. U kunt ons werk steunen door een gift over te maken op: giro nr. 1.355.824, penningm. GBS. Hendrik Ido Ambacht. U kunt zich ook aanmelden als donateur. U ontvangt dan vier keer per jaar ons blad Standvastig, waardoor u regelmatig wordt geïnformeerd over alles wat met het vertalen van de Bijbel te maken heeft.

Opgave van volledige naam met adres en postcode in enveloppe (zonder postzegel) sturen aan

GBS

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING
ANTWOORDNUMMER 18. 3300 WB DORDRECHT